

Innst. S. nr. 284

(2006-2007)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

St.prp. nr. 74 (2006-2007)

Innstilling fra næringskomiteen om reindrifftsavtalen 2007/2008, om dekning av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt, og om endringer i statsbudsjettet for 2007 m.m.

Til Stortinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Innledning

Regjeringen legger med dette fram en proposisjon om reindrifftsavtalen 2007/2008 og om dekning av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt, med forslag om endrede bevilgninger over statsbudsjettet for 2007 m.m.

Stortinget godkjente 1. juni 1993 Hovedavtale for reindriften (St.prp. nr. 66 (1992-1993)), og ga Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å forhandle med Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) om ettårige avtaler for reindrifftsneringen.

Den 7. desember 2006 innledet partene i henhold til hovedavtalen forhandlinger om en reindrifftsavtale for 2007/2008, og kom til enighet om ny avtale i avsluttende forhandlingsmøte den 13. februar 2007. Avtalen gjelder for perioden 1. juli 2007 - 30. juni 2008. Det ble videre drøftet finansiering av tiltak mot radioaktiv forurensning av reinkjøtt som er gjennomført i slaktesesongen 2006/2007, samt foreløpig finansiering for slaktesesongen 2007/2008.

Rammen for reindrifftsavtalen 2007/2008 er på 97,0 mill. kroner eksklusive midler til tiltak mot radioaktivitet. Dette er en økning på 4,5 mill. kroner i forhold til reindrifftsavtalen 2006/2007 etter vedtatt budsjett for 2007.

I forbindelse med de årlige reindrifftsavtaleforhandlingene har Sametinget en observatørstatus, og følger løpende forhandlingene. I forkant av at staten la frem sitt tilbud, ble det avholdt et møte mellom Sametinget

og politisk ledelse i Landbruks- og matdepartementet. Sametingets innspill var i det vesentligste sammenfallende med NRLs krav. Sametinget påpekte at dagens utfordringer innen reindrifftsneringen vanskelig kan løses uten en betydelig økning av reindrifftsavtalens økonomiske ramme. Sametinget fremhevet i særlig grad betydningen av at det etableres en kompensasjonsordning for reindriftens avgifter på kjøp og bruk av driftsmidler, og at denne kompensasjonen finansieres utenfor reindrifftsavtalen. Stortingsproposisjonen om reindrifftsavtalen 2007/2008 vil ikke bli behandlet av Sametinget. Imidlertid vil Sametingsrådet avgi en uttalelse i forhold til den fremforhandlede avtalen på rådsmøte i mai/juni.

De senere års reindrifftsavtaleforhandlinger er gjennomført med basis i gjeldende mål og retningslinjer for reindrifftspolitikken som er trukket opp i St.meld. nr. 28 (1991-1992), En bærekraftig reindrift, og Stortingets behandling av denne, jf. Innst. S. nr. 167 (1991-1992). Videre er forhandlingene basert på Stortingets behandling av de siste års reindrifftsavtaler og den situasjonen man står overfor i neringen.

Resultatet av forhandlingene om reindrifftsavtalen 2007/2008 innebærer en avtale som skal legge til rette for økt omsetning av reinkjøtt, samt å stimulere neringen til størst mulig slakteuttak og verdiskaping innenfor gitte rammer. De produksjonsavhengige tilskuddene som ble innført ved reindrifftsavtalen 2003/2004 er videreført. En videreføring har vært sentralt både for staten og NRL. Bakgrunnen er at de gjennomførte endringene har medført en stimulering til økt slaktning og verdiskaping i neringen, samt bidratt til en forutsigbarhet hos den enkelte reindrifftsutøver. I tillegg har det vært viktig for avtalepartene å styrke den finansielle situasjonen på Reindrifftsens utviklingsfond (RUF). Den økningen som nå er fremforhandlet, legger bedre til rette for å møte reindrifftsens utfordringer knyttet til infrastruktur. Samlet sett underbygger de tiltak som nå er fremforhandlet den dreining man har hatt i reindrifftsavtalens virkemidler de senere årene, med et mer

næringsrettet fokus og en tilrettelegging for de reindriftsutøverne som har reindrift som hovednæring.

I tillegg til selve avtalen er det i sluttprotokollen til avtalen enighet om finansiering av tiltak mot radioaktivitet i reinkjøtt. Det fremmes som tidligere forslag om en disposisjonsbevilgning til dekning av tiltak mot radioaktivitet i slaktesesongen 2007/2008 på 3,0 mill. kroner. Avtalepartene ble enige om å endre de etablerte radioaktivitetstiltakene. Videre er det protokollført at avtalepartene legger til grunn at midlene til radioaktivitetstiltak fra og med 2008 bevilges over kap. 1147 Reindriftsforvaltningen. Bestemmelsene mv. for tiltakene skal fortsatt drøftes med NRL.

Som vedlegg til proposisjonen følger reindriftsavtalen for 2007/2008, sluttprotokollen til avtalen og en oversikt over fordelingen av avtalemidlene. Som uttrykt vedlegg til proposisjonen følger Totalregnskap for reindriftsnæringen (av desember 2006) og Ressursregnskap for reindriftsnæringen (av januar 2007).

1.2 Grunnlaget for reindriftsavtaleforhandlingene

Reindrift er en liten næring i nasjonal målestokk, men både i samisk og lokal sammenheng har den stor betydning, økonomisk, sysselsettingsmessig og kulturelt. Reindriften er en viktig del av det materielle grunnlaget for samisk kultur.

På bakgrunn av nasjonale forpliktelser etter Grunnloven, og folkerettens regler om urbefolkninger og minoriteter, sees reindriftspolitikken i en generell same- og samfunnspolitisk sammenheng. Reindriftspolitikken er derfor bygd på to selvstendige grunnlag; en næringspolitisk produksjonsverdi og en samepolitisk kulturverdi.

De mål og retningslinjer som ligger til grunn for reindriftspolitikken er trukket opp i St.meld. nr. 28 (1991-1992), En bærekraftig reindrift, og Stortingets behandling av denne, jf. Innst. S. nr. 167 (1991-1992). I innstillingen konkretiseres "En bærekraftig reindrift" gjennom følgende tre punkter (mål):

1. Økologisk bærekraft
2. Økonomisk bærekraft
3. Kulturell bærekraft.

Disse tre målene står i en innbyrdes sammenheng; økologisk bærekraft gir grunnlag for økonomisk bærekraft, og sammen gir økologisk og økonomisk bærekraft mulighet for å utvikle kulturell bærekraft.

Økologisk bærekraft forutsetter at det legges avgjørende vekt på å forvalte beitegrunnlaget slik at beitebalansen sikres.

Økonomisk bærekraft forutsetter at det stilles krav om produktivitet, inntjeningssevne, kostnadseffektivitet, inntektsnivå og inntektsfordeling. Det stiller også krav om at det er et rimelig forhold mellom næringens ressursgrunnlag og det antall mennesker som skal finne inntekts- og sysselsettingsmuligheter i reindriften med de markeds- og inntektsmuligheter som er til stede. En bedre utnytting av verdiskapingspotensialet er sentralt i denne sammenheng.

Reindriften har avgjørende betydning for bevaring og utvikling av samisk bosetting, kultur og språk. Ved behandlingen av stortingsmeldingen sluttet Stortinget seg til at kulturell bærekraft innebærer at man må sikre en stabil sysselsetting og inntekt i næringen. Utfordringen på dette felt er spesielt stor i det sørsamiske området med en spredt og tallmessig liten samisk befolkning. Klare rammebetingelser for den enkelte næringsutøver gjør at reindriften vil kunne styrke sin posisjon som sentral bærer av samisk kultur.

1.3 Nærmere om den økonomiske utviklingen i næringen

Totalregnskap for reindriftsnæringen gir en oversikt over den økonomiske utviklingen i næringen.

Totalregnskapet viser en negativ endring i resultatmålene fra 2004 til 2005. Vederlag for arbeid og egenkapital reduseres fra 130,3 mill. kroner i 2004 til 121,7 mill. kroner i 2005 (-8,6 mill. kroner). Målt per årsverk reduseres vederlag for arbeid og egenkapital fra 123 665 kroner i 2004 til 117 817 kroner i 2005, og målt per driftsenhet reduseres vederlag for arbeid og egenkapital fra 211 126 kroner i 2004 til 202 186 kroner i 2005.

Sum produksjonsbaserte inntekter reduseres fra 141,7 mill. kroner i 2004 til 127,7 mill. kroner i 2005 (-14,1 mill. kroner), som følge av en reduksjon i kjøttinntekter (-10,9 mill. kroner) og negativ endring i reinhjordverdien (-4,3 mill. kroner). Sum statstilskudd reduseres fra 90,2 mill. kroner i 2004 til 84,9 mill. kroner i 2005 (-5,3 mill. kroner). Erstatningene for tap av rein økte fra 22,4 mill. kroner i 2004 til 29,5 mill. kroner i 2005 (+7,1 mill. kroner), mens erstatningene for arealinngrep hadde en reduksjon fra 5,4 mill. kroner i 2004 til 5,1 mill. kroner i 2005 (-0,3 mill. kroner). Totalt sett gir dette en reduksjon i de samlede inntektene fra 259,8 mill. kroner i 2004 til 247,2 mill. kroner i 2005 (-12,6 mill. kroner).

Driftsenhetenes kostnader reduseres fra 95,4 mill. kroner i 2004 til 93,2 mill. kroner i 2005 (-2,2 mill. kroner). Reduksjonen kan i hovedsak knyttes til postene varekjøp, avskrivninger og diverse.

Når det gjelder utviklingen fra 2005 til 2006, indikerer proposisjonen en økning på postene kjøttinntekter og erstatninger, samt en reduksjon i statstilskuddene. Foreløpig regnskap viser små endringer i kostnadene.

Det er klare nivåforskjeller i resultatene mellom reinbeiteområdene sør for Nordland og de nordlige reinbeiteområdene med unntak av Polmak/Varanger. Vederlag for arbeid og egenkapital for Sør-Trøndelag/Hedmark som ligger høyest, utgjør 428 454 kroner per årsverk. For Troms som ligger lavest, viser tilsvarende beregning 68 728 kroner per årsverk.

Gjennomsnittlige nøkkeltall per driftsenhet og per rein i de ulike reinbeiteområdene er presentert i proposisjonen. Tabellen viser store variasjoner mellom områdene. Eksempelvis varierer kjøttinntektene per driftsenhet mellom 100 620 kroner i Troms og 398 512 kroner i Polmak/Varanger. Gjennomsnittlige kjøttinntekter per rein varierer mellom 367 kroner i Troms og 807 kroner i Sør-Trøndelag/Hedmark.

Det er også betydelige variasjoner i gjennomsnittlige statstilskudd mellom reinbeiteområdene. Reinbeiteområdene der flest driftsenheter og distrikter oppfyller de kravene som avtalepartene setter, får uttelling i form av høyere utbetaling per driftsenhet. De totale kostnadene per driftsenhet varierer også mellom områdene, men i noe mindre grad enn de totale inntektene.

Det er til dels store forskjeller i lønnsomhet mellom områdene. Den store variasjonen skyldes forskjeller både når det gjelder reintall per driftsenhet og inntjening per rein, hvorav sistnevnte ser ut til å ha størst betydning for resultatet. Dette innebærer at en forbedring av driftsenhetenes økonomi først og fremst betinger en økt inntjening per rein, men også et økt reintall per driftsenhet.

Mange reindriftsfamilier henter deler av sin inntekt utenfor reindriftsnæringen. Det er i all hovedsak kvinner som står for inntekten utenfor næringen. Sum lønn mv. utenfor reindriften øker fra 2004 til 2005 i samtlige reinbeiteområder. Polmak/Varanger skiller seg ut med høyest gjennomsnittlig lønn mv. utenfor næringen. Gjennomsnittlig sum lønn mv. per driftsenhet varierer fra 138 651 kroner i Nordland til 265 767 kroner i Polmak/Varanger. Dette er betydelige beløp sett i forhold til kjøttinntektene i reindriftsnæringen. I Karasjok, Vest-Finnmark og Troms utgjør inntektene utenfor næringen et større beløp enn godtgjørelsen til arbeid og egenkapital i næringen.

1.4 Sentrale utfordringer og strategier

Regjeringens føringer for reindriftspolitikken finnes i Soria Moria-erklæringen av 13. oktober 2005, samt St.prp. nr. 1 (2006-2007) Landbruks- og matdepartementet. Departementet mener reindriftspolitikken bør føres videre basert på Stortingets forutsetninger og ut fra situasjonen man står overfor i næringen, og ser det som viktig å videreføre og videreutvikle de omleggingene som ble gjennomført i reindriftsavtalen for 2003/2004. I dette arbeidet er det sentralt å fortsette arbeidet med å forenkle og effektivisere reindriftsavtalens virkemiddelsystem. Videre er det viktig å stimulere til reell markedsrettet produksjon og verdiskaping, samt stimulere til bruk av biprodukter fra reinslakting. Reindriften er oppfattet og akseptert som en helt spesiell samisk næring, og skal forvaltes som en næring. I den forbindelse er det vesentlig at det tilrettelegges for de reindriftsutøverne som har reindrift som hovednæring. Det er gjennom en aktiv verdiskapende næringsutøvelse reindriften selv kan gi et viktig bidrag for en bedre sikring av reindriftens arealer.

Markedsforhold

I den siste tiårsperioden er det årlig slaktet mellom 900 og 1 900 tonn norsk rein ved registrerte slakterier. I kalenderåret 2006 var det 25 registrerte slakterier som innrapporterte slakting av norsk rein. Seks slakterier, fire i Finnmark og to i Trøndelag, derav ett mobilslakteri, sto for vel 80 pst. av slaktingen. Ved at produksjonen av reinkjøtt er liten og slakteribedriftene som videreforedler reinkjøtt er små, innebærer dette at reinkjøtt

utgjør en marginal del av omsetningen for de store aktørene i grossist- og detaljistledet.

Markedstiltak er i utgangspunktet et ansvar for næringen og aktørene i verdikjeden. Det offentlige ansvar er å sørge for at gjeldende rammebetingelser støtter opp om og stimulerer til samarbeid og omsetning av reinkjøtt. Imidlertid har det vist seg et behov for mer selektive tiltak og direkte engasjement fra det offentlige når det gjelder reindriftsnæringen. Det er tre hovedgrunner til dette. For det første har det vært behov for å styrke dialogen og samarbeidet mellom de ulike aktørene i verdikjeden. For det andre krever prosessen med reintallstilpassingen i Finnmark en mer aktiv offentlig innsats, og for det tredje har næringen vært gjennom en periode med svært vanskelige markedsforhold, noe som har krevd økt offentlig oppmerksomhet.

Av de tiltak som er iverksatt for å få til økt slakting og omsetning av reinkjøtt, fremheves den positive effekt som har vært i forbindelse med stans i salg av importkvoter med redusert tollsats for reinkjøtt.

I slaktesesongen 2004/2005 var den innenlandske produksjonen i underkant av 78 000 rein. I 2005/2006 gikk den noe ned til vel 62 000 rein, for deretter å øke til vel 70 000 rein i slaktesesongen 2006/2007.

Selv om markedsituasjonen for reinkjøtt har bedret seg de siste årene, påvirkes reinkjøttbransjen av forhold som gir ulike utfordringer og muligheter for økt verdiskaping. Å sikre økt verdiskaping i reinkjøttbransjen er grunnleggende for en framtidig levedyktig reindriftsnæring. Fortsatt er det sentralt å videreutvikle samarbeidet mellom sentrale aktører innenfor produksjon, slakting og omsetning av reinkjøtt. En koordinering av slaktingen er sentralt for å utnytte slaktekapasiteten og sikre markedet en forutsigbarhet på levering av reinprodukter. I tillegg er det viktig med fortsatt produktutvikling og at det blir etablert en standardisering i forhold til nedskjæring og pakking av reinkjøtt som tilfredsstillende markeds krav og behov. Dette betinger både videreutvikling av kompetanse, og satsinger for å få bygd opp og tilpasset nedskjærings- og videreforedlingsanlegg slik at de tilfredsstillende dagens krav til rasjonelle løsninger. Videre er det sentralt at reinkjøttbransjen utvikler en konkurransestrategi. Hensikten med en konkurransestrategi er få avklart hvordan de norske produsentene best kan lykkes med å nå frem med sine produkter. Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) deltar i dag på de fleste arenaer hvor premisene for produksjon, slakting og omsetning av reinkjøtt fastsettes. På bakgrunn av NRLs særegne stilling, forutsettes det at NRL tar initiativ og deltar aktivt i utarbeidelsen av en felles konkurransestrategi.

Fastsetting av rammebetingelser i reindriften

En prioritert oppgave for myndighetene er fastsetting av rammebetingelser for reindriften. Dette gjelder fastsetting av grenser mellom reinbeiteområder, distrikter og siidaer, samt beitetider og reintall. Etter departementets mening er klare rammebetingelser for reindriftsnæringen en forutsetning for å nå målet om en bærekraftig reindrift. Reindriftsstyret har vedtatt ret-

ningslinjer for fastsetting av vilkår. Dette gjelder fastsetting av grenser mellom reinbeiteområdene, distrikt og siidaområdene, beitetider for de ulike årstidsbeitene, samt høyeste reintall basert på det samlede arealet av de ulike årstidsbeitene. Med bakgrunn i de vedtatte retningslinjene, har forvaltningen utarbeidet en treårig plan for fastsetting av de resterende rammebetingelsene. Man har delt fastsettingen av rammebetingelsene på flere prosjekter. Selv om det har vært god framdrift i flere av prosjektene, har særlig siidainndelingen i Vest-Finnmark ikke hatt den forventede progresjon.

Etter departementets syn må arbeidet med rammebetingelser prioriteres. Dette er ikke minst viktig for næringen. Det er gjennom klare rammebetingelser man kan gi reindriftsutøverne den nødvendige forutsigbarhet og muliggjøre en effektiv oppfølging av de juridiske virkemidlene. Med bakgrunn i de utfordringer man har møtt i arbeidet med å fastsette siidagrenser, vil departementet vurdere andre metoder for å få slutført arbeidet. I den forbindelse vil tiltak for å få nødvendige rettslige avklaringer stå sentralt.

Sikring av reindriftens arealer

Dagens nomadiske reindrift er en arealavhengig næring. Ved at reinen trenger tilgang til ulike beiter gjennom året med tilhørende flyttveier, samt at beitene ofte er av marginal karakter, forsterkes behovet for store sammenhengende bruksområder.

Totaleffekten av mange små inngrep og forstyrrelser er oftest større enn summen av de enkelte inngrep skulle tilsi. En slik fragmentering av reinbeiteland har vært, og er trolig, en av de alvorligste truslene mot dagens reindrift.

Det er en stor utfordring å skape forståelse for reindriftens arealbehov og de konsekvenser ulike tiltak kan få i forhold til reindriften. Bedre forståelse skapes bl.a. gjennom kommunikasjon med berørte interesser, det være seg både offentlige og private interesser. Reindriften må selv ta aktivt del i dette arbeidet og delta på de arenaer hvor premissene for bruken av arealene blir drøftet og fastlagt. Videre er det viktig at reindriftens bruk av arealene blir synliggjort gjennom en produksjonsrettet og aktiv reindrift. I tillegg er det fortsatt sentralt at ulike inngreps virkning innenfor reinbeiteland blir dokumentert gjennom forskning.

Reindriftsforvaltningen er i ferd med å utarbeide en metode for en verdiklassifisering av reindriftens arealbrukskart. Det er viktig at reindriften og dens organisasjoner bidrar i dette arbeidet. Den metoden som blir utarbeidet må ha legitimitet i næringen.

Tap av rein grunnet rovvilt

Det er mange årsaker til at rein tapes. De viktigste er ugunstige vær- og beiteforhold, rovvilt, sykdom, ulykke og tyveri. I samtlige reinbeiteområder oppgir næringen at rovvilt står for den klart største andelen av de totale tapene. Rein er det eneste beitedyret som finner sin næring i utmark hele året. Dette innebærer at driftsformen i seg selv gir en økt tapsrisiko, og det gjør reindriftsnæringen spesielt sårbar ved en økning i rov-

viltstammene. Tapet i reindriften skjer hovedsakelig i forbindelse med kalving og på vinteren. Særlig kan vintertapene være store dersom det er klimatisk ugunstige beiteforhold. Det finnes få tapsforebyggende tiltak som er effektive for reindriften. Tiltakene er både arbeids- og kostnadskrevende, og de kommer ofte i konflikt med reindriftens tradisjonelle driftsmåter. Det er derfor viktig at fremtidens rovviltforvaltning også legger til rette for å opprettholde en bærekraftig reindrift basert på næringens tradisjonelle driftsmåter. Regjeringen ønsker å styrke arbeidet med forebyggende tiltak gjennom en betydelig økning i bevilgningen for 2007.

Tap grunnet fredet rovvilt har vært økende i hele reindriften, og situasjonen er særlig bekymringsfull i Nord-Trøndelag, Nordland og Troms. Store tap til rovvilt går utover produksjonen og lønnsomheten i næringen. Den store differansen mellom omsøkt og erstattet rovvilttap har økt konfliktnivået mellom myndighetene og næringen. Derfor er det et stort behov for å øke innsatsen på å dokumentere tap, og for å klarlegge nærmere de regionale/områdevis forskjeller i tapsårsak. I motsetning til deler av Finnmark er det i Nord-Trøndelag, Nordland og Troms ikke et problem med overbeite. Til tross for dette er det store tap som går utover produksjon og lønnsomhet i næringen. Det vil i løpet av 2007 bli igangsatt omfattende studier for å dokumentere produksjonen og tapene i disse områdene.

Skatter og avgifter i reindriften

Snøscooter, ATV og terrengmotorsykel er de motorkjøretøyene som i hovedsak benyttes i reindriften. Disse kjøretøyene blir i merverdiavgiftssammenheng ansett som personkjøretøy. En har derfor i utgangspunktet ikke rett til fradrag for inngående merverdiavgift til anskaffelse og drift av slike kjøretøy.

Ved at reindriften i hovedsak benytter transportmidler som anses og behandles avgiftsmessig som personkjøretøy, kommer reindriften i utgangspunktet dårligere ut enn de næringer som kan benytte seg av kjøretøy som skjermes fra engangsvgifter, samt får fullt fradrag for inngående mva.

NRL fremmet også i forbindelse med forhandlingene om reindriftsavtalen 2007/2008 krav om full kompensasjon/fritak for avgifter på bruk og kjøp av reindriftens driftsmidler. Sametinget har i sin plenumsbehandling av forhandlingene om reindriftsavtalen 2007/2008 fremmet innspill som samsvarer med NRLs krav om full kompensasjon/fritak. I forbindelse med forhandlingene ble NRLs krav avvist med bakgrunn i at skatter og avgifter ikke er et forhandlingstema under de årlige reindriftsavtaleforhandlingene. Imidlertid vil skatte- og avgiftsregelverket på vanlig måte bli gjennomgått i forbindelse med de årlige budsjettene.

1.5 Nærmere om reindriftsavtalen 2007/2008

Avtaleperiode og priser

Den reindriftsavtalen som nå er fremforhandlet vil tre i kraft 1. juli 2007 og gjelde fram til 30. juni 2008. Årets forhandlinger om avtalens økonomiske ramme

og fordeling, gjelder budsjettåret 2008. Bevilgningene innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom St.prp. nr. 1 (2007-2008) Landbruks- og matdepartementet. Stortingsproposisjonen om reindriftsavtalen fremmes som tidligere for behandling i vårsesjonen.

Under forhandlingene om reindriftsavtalen 2002/2003 ble avtalepartene enige om å oppheve målprisen for reinkjøtt fra og med dette avtaleåret. Dette innebærer fri prisdannelse for reinkjøtt innenfor den beskyttelse importvernet gir. Denne ordningen er videreført for reindriftsavtalen 2007/2008.

Utviklings- og investeringstiltak

Det ble for avtaleperioden 2006/2007 gitt en ordinær bevilgning til Reindriftens Utviklingsfond (RUF) på 37,3 mill. kroner. For avtaleåret 2007/2008 foreslås en økning av bevilgningen på 2,5 mill. kroner til 39,8 mill. kroner.

Partene er enige om å avsette 4,5 mill. kroner til forskning og veiledning i 2006. Dette er en økning på 0,5 mill. kroner i forhold til i 2005.

Det har de senere år vært avsatt midler fra RUF til Samisk utviklingsfond (SUF) for å støtte opp under kombinasjonsnæringer hvor reindrift inngår. Formålet med overføringen fra RUF til SUF er å øke den reelle verdiskapingen i tilknytning til reindriftsnæringen. Overføringen er som tidligere år 2,0 mill. kroner.

Partene ble enige om å sette av 7,7 mill. kroner over RUF til Verdiskapingsprogrammet for reindriften. Bevilgningen dekker også kostnader til administrasjon av ordningen i Innovasjon Norge, og innebærer et uendret aktivitetsnivå. Innovasjon Norge får i oppdrag å gjennomføre en evaluering av programmet med frist 1. september 2007.

Avtalepartene er enige i å opprettholde de kvinneverdte midlene på 1,0 mill. kroner. Partene er enige om en videreføring av fagbrevordningen med en avsetning på 2,0 mill. kroner. Som et ledd i arbeidet med å styrke kvinnenens stilling i reindriften, er partene videre enige om at opplæringskontoret viderefører prioriteringen av kvinner både blant kommende lærlinger og instruktører.

I siste reindriftsavtale ble det avsatt 2,0 mill. kroner på markedsføringstiltak. Videre ble det gjennom Stortingets behandling av Revidert nasjonalbudsjett våren 2007 bevilget 3,5 mill. kroner til markedsføringstiltak. Markedsføringen har gitt gode resultater, og markeds-situasjonen er i dag svært god. Imidlertid ser avtalepartene det som viktig å opprettholde markedsføringen av reinkjøtt, og foreslår bevilgning på 2,0 mill. kroner.

Reindriftsforvaltningen har på vegne av reindriftsnæringen inngått en avtale om pramming av rein to ganger i året med firmaet Seaworks As i Harstad. Avtaleperioden er fra 1. januar 2004 til 1. januar 2009, med opsjon for 2 år. Døgnprisen reguleres hvert år i henhold til avtalen. Kostnadene har som følge av dette økt i avtaleperioden. Reindriftsforvaltningen i Vest-Finnmark administrerer prammingen med landgangsfartøyer i dag. I Nordland skjer transporten hovedsakelig med bil/trailer. Avtalepartene er enige om at også distriktene i Nordland bør kunne få tilskudd til transport-

kostnader etter nærmere retningslinjer gitt av RUF-styret.

Kostnadsenkende og direkte tilskudd

For avtaleperioden 2007/2008 foreslås bevilgningen til kostnadsenkende og direkte tilskudd økt med 1,7 mill. kroner til 49,2 mill. kroner.

Det avsettes 8,5 mill. kroner til ordningen med distriktstilskudd. Dette er en økning på 0,3 mill. kroner i forhold til reindriftsavtalen 2006/2007. Det variable tilskuddet per driftsenhet på 12 000 kroner videreføres. Distriktstilskuddet for fellesbeitedistriktene i Finnmark øker med 50 000 kroner. For øvrig videreføres det gjeldende regelverket og satsene i avtalen for 2006/2007. For at tilskudd til distrikter skal kunne innvilges, må det i distriktet utøves en reindrift som er i samsvar med de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter for næringen, herunder pålagte tellinger og bestemmelser knyttet til oppfølging av lovlig fattede vedtak om høyeste reintall. For at tilskudd til driftsenheter og tamreinlag skal kunne innvilges, må også en rekke vilkår være oppfylt.

Det gjøres følgende avsetninger til tilskudd til driftsenheter og tamreinlag:

Det avsettes 19,0 mill. kroner til ordningen med produksjonspremie mot 18,5 mill. kroner i avtalen for 2006/2007. Produksjonspremien utbetales til driftsenhetsinnehaveren.

Det avsettes 5,2 mill. kroner til ordningen med kalvelskattelstilskudd mot 4,5 mill. kroner i avtalen for 2006/2007. Satsen for tilskuddet økes fra 150 kroner til 180 kroner per kalv. Det avsettes 5,0 mill. kroner til ordningen med tidligslaktetilskudd for rein i Vest-Finnmark, Øst-Finnmark og Troms reinbeiteområder mot 4,5 mill. kroner i avtalen for 2006/2007.

Det avsettes 6,2 mill. kroner til ordningen med driftstilskudd, tilsvarende avsetning som i avtalen for 2006/2007. Satsen for driftstilskuddet videreføres med 10 000 kroner per driftsenhet i samtlige reinbeiteområder. I de driftsenheter kvinner står som enkeltinnehavere og/eller driftsenhetsinnehaveren er under 30 år per 1. januar 2008, utbetales det et driftstilskudd på 25 000 kroner. Det avsettes videre 2,8 mill. kroner til ordningen med ektefelle tillegg. Som et ledd i en kvinne- og familiepolitikk utbetales det et ekstra driftstilskudd med en sats på 35 000 kroner til de driftsenhetene hvor begge ektefellene utøver aktiv reindrift.

Det avsettes 2,5 mill. kroner til tilskudd for frakt av slakteskrotter fra slakteanlegg til fryseanlegg. Tilskuddet skal bidra til utjevning av pris på reinkjøtt til rein-eiere i ulike reinbeitedistrikt og tamreinlag, samt bidra til utjevning av fraktkostnader til marked.

Velferdsordninger

Bevilgningen til folketrygdordningen opprettholdes med 1,2 mill. kroner for kommende avtaleperiode. Ordningen innebærer at den enkelte reineier skal betale en avgift til folketrygden som tilsvarer avgiften for lønsmottakere (7,8 pst.). Differansen mellom denne avgiften og avgiften for private næringsdrivende

(10,7 pst.) blir finansiert over reindriftsavtalen. Bevilgningen til sykepengeordningen videreføres uendret med 0,6 mill. kroner i avtaleperioden 2007/2008. Den kollektive innbetalingen over reindriftsavtalen til sykepengeordningen dekker tilleggspremien for økte sykepenger - fra 65 pst. til 100 pst. av inntektsgrunnlaget for sykdom utover 16 dager. Fødselspenger dekkes også med 100 pst. av inntektsgrunnlaget. Bevilgningen beregnes ut fra samlet næringsinntekt for de reineiere som inngår i ordningen.

Organisasjonstilskudd

Bevilgningen til organisasjonstilskudd er økt med 0,3 mill. kroner til 6,2 mill. kroner. Når NRL får sitt organisasjonstilskudd over statsbudsjettet, stiller det en rekke krav til rapportering, og til oppfølging av andre krav som blir gitt av staten. Videre forutsettes det at NRL organiserer sitt arbeid slik at organisasjonen kan delta aktivt i prosesser av sentral betydning for reindriften.

1.6 Radioaktivitet

Den 31. juli 1986 fattet Regjeringen et vedtak om statens dekning av kostnader som følge av radioaktivt nedfall etter Tsjernobylulykken. Departementet vil, i tråd med tidligere praksis, foreslå at det avsettes en disposisjonsbevilgning for å finansiere iverksetting av en tiltakspakke for slaktesesongen 2007/2008. Kostnadene den enkelte slaktesesong er vanskelig å anslå i forkant. De vil variere etter blant annet forekomsten av sopp. Departementet foreslår en bevilgning på 3,0 mill. kroner.

Avtalepartene ble under forhandlingene om reindriftsavtalen 2006/2007 enige om at det oppnevnes en arbeidsgruppe som får i oppdrag å gjennomgå dagens tiltak for å vurdere om disse fortsatt fungerer ut ifra sin hensikt, samt om situasjonen er slik at nødvendige tiltak nå bør innarbeides i reindriftsavtalens ordinære virkemiddelsystem og økonomiske ramme. Arbeidsgruppen overleverte sin rapport i november 2006. Arbeidsgruppen viser til at det har skjedd en naturlig reduksjon i graden av forurensning av beitene, men poengterer at det fortsatt er nødvendig med ulike tiltak for å redusere cesiumnivået i reinen slik at man unngår å måtte kassere kjøtt. Arbeidsgruppen viser til at det forligger et behov for endring i retning og innhold i etablerte ordninger, og foreslår vesentlige endringer basert på nåværende tiltaksgrense på 3 000 becquerel per kilo reinkjøtt. I tillegg foreslår arbeidsgruppen at tiltakene finansieres ved en ordinær bevilgning over statsbudsjettet.

I forbindelse med forhandlingene om reindriftsavtalen 2007/2008 ble avtalepartene enige om å legge om radioaktivitetstiltakene og finansieringen av disse i tråd med arbeidsgruppens forslag. Dette innebærer at det etableres en ny post vedrørende finansiering av kostnader til radioaktivitetstiltak på kap. 1147 fra og med budsjettåret 2008. Når det gjelder utforming av regelverk for tiltakene videreføres gjeldende ordning for

slaktesesongen 2007/2008 slik at omleggingen først får virkning fra slaktesesongen 2008/2009.

1.7 Endringer i statsbudsjettet 2007

I samsvar med St.prp. nr. 1 (2006-2007) Landbruks- og matdepartementet har Stortinget vedtatt bevilgninger over kap. 1151 med i alt 92,5 mill. kroner. Den nye avtalen har en bevilgning på 97,0 mill. kroner. Foruten forslag om en disposisjonsbevilgning på 3,0 mill. kroner til dekning av tiltak mot radioaktivitet, samt forslag om en omdisponering av 3,0 mill. kroner fra kap. 1151 post 75 til kap. 1151 post 51 for å styrke den finansielle situasjonen på Reindriftens utviklingsfond, vil alle budsjettmessige endringer og omdisponeringer som følge av ny avtale først gis virkning fra kommende budsjettår, dvs. 2008 for dette oppgjøret. Forslaget til budsjett for 2008 med fordeling av reindriftsavtalens ramme på de ulike postene legges frem for Stortinget i forbindelse med ordinær budsjettbehandling gjennom St.prp. nr. 1 (2007-2008) Landbruks- og matdepartementet.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunvor Eldegard, Sigrun Eng, Steinar Gullvåg, Sigvald Oppebøen Hansen og Arne L. Haugen, fra Høyre, Rolf Jarle Brøske og Torbjørn Hansen, fra Sosialistisk Venstreparti, Aud Herbjørg Kvalvik, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfohn, fra Senterpartiet, lederen Lars Peder Brekk, og fra Venstre, Leif Helge Kongshaug, viser til St.prp. nr. 74 (2006-2007), som er fremforhandlet av partene, staten og Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL), og til de mål og retningslinjer som ligger til grunn for reindriftspolitikken som er trukket opp i St.meld. nr. 28 (1991-1992) En bærekraftig reindrift, og Stortingets behandling av denne, jf. Innst. S. nr. 167 (1991-1992).

Flertallet slutter seg til målet som der er satt om at reindriften skal være bærekraftig, både i økologisk, økonomisk og kulturell forstand, noe som nå også er stadfestet i ny reindriftslov, Ot. prp. nr. 30 (2006-2007), jf. Innst. O. nr. 57 (2006-2007). Flertallet peker på at det vil være en stor utfordring framover å finne løsninger der disse hensynene balanseres, og at det vil bli meget viktig å følge nøye med når ny lov nå skal gjennomføres i praksis, for å sikre at lovens målsettinger blir innfridd.

Flertallet har merket seg at den fremforhandlede reindriftsavtalen har en ramme på 97,0 mill. kroner eksklusive midler til tiltak mot radioaktivitet, en økning på 4,5 mill. kroner i forhold til rammen for reindriftsavtalen 2006/2007.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, viser til at reindriftsavtalen er et av de viktigste operative virkemidlene for å nå de reindriftspolitiske målene, og viser til at Regjering-

gen også vil stimulere til reell markedsrettet produksjon og verdiskaping, samt stimulere til bruk av biprodukter fra reinslaktning.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er enig i at reindriften må videreutvikles som næring og at det må tilrettelegges for de reindriftsutøvere som har reindrift som hovednæring. Flertallet finner det hensiktsmessig at man opprettholder de produksjonsavhengige tilskuddene til næringa, som har som siktemål å bidra til økologisk bærekraft, ved at man stimulerer til økt slakteuttak. En fokusering på produksjon er også med på å underbygge et større næringsrettet fokus i reindriften, og vil etter flertallets mening bidra til å stimulere de utøvere som har reindrift som hovednæring.

Flertallet viser til at den økonomiske utviklingen i næringen gir grunn til bekymring. Totalregnskapet viser en negativ endring i resultatmålene fra 2004 til 2005, og de produksjonsbaserte inntekter reduseres fra 141,7 mill. kroner i 2004 til 127,7 mill. kroner i 2005, bl.a. som følge av en reduksjon i kjøttinntekter og en negativ endring i reinhjordverdien. Flertallet viser til at når det gjelder utviklingen fra 2005 til 2006 indikerer St.prp. nr. 74 (2006-2007) en økning på postene kjøttinntekter og erstatninger, samt en reduksjon i statstilskuddene. Samtidig merker flertallet seg at det er klare nivåforskjeller mellom reinbeiteområdene sør for Nordland og de nordlige reinbeiteområdene med unntak av Polmak/Varanger. Gjennomsnittlige kjøttinntekter per rein varierer mellom 367 kroner i Troms til 807 kroner i Sør-Trøndelag/Hedmark.

Flertallet er enig i at den fremforhandlede avtalen skal legge til rette for økt omsetning av reinkjøtt, samt stimulere næringen til størst mulig slakteuttak og verdiskaping innenfor gitte rammer, og at det har vært viktig å styrke den finansielle situasjonen for Reindriftens Utviklingsfond (RUF).

Flertallet har merket seg at markeds situasjonen for reinkjøtt har bedret seg de siste årene, men at det er helt grunnleggende å sikre økt verdiskaping i bransjen for å sikre en levedyktig reindriftsnæring, og at det er sentralt å videreutvikle samarbeidet mellom sentrale aktører innenfor produksjon, slaktning og omsetning av reinkjøtt.

Flertallet er enig i at arbeidet med å fastsette rammebetingelser for reindriften må videreføres og prioriteres. Dette gjelder fastsetting av grenser mellom reinbeiteområdene, distrikts- og siidaområdene, beitetider for de ulike årstidsbeitene, samt høyeste reintall basert på det samlede areal og kvalitet på de ulike årstidsbeitene.

Flertallet viser til at det er en stor utfordring å sikre reindriften store nok og sammenhengende arealer, samtidig som dette må balanseres mot annen legitim utnyttelse av utmark.

Flertallet viser til at det i sluttprotokollen til avtalen er satt av 3,0 mill. kroner til finansiering av tiltak mot radioaktivitet i reinkjøtt, og slutter seg til dette. Videre er flertallet enig i at midlene til radioaktivitetstiltak fra og med 2008 bevilges over kap. 1147 Reindriftsforvaltningen.

Flertallet har merket seg Sametingets rolle i forbindelse av framforhandling av avtalen, slik det er redegjort for i proposisjonen, og at det var møte mellom Sametinget og Regjeringen før forhandlingene startet. Flertallet viser også til at Sametinget i plenum behandlet sitt innspill til reindriftsavtalen i forkant av at NRL la fram sitt krav.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kielland Asmyhr, Kåre Fostervold og Øyvind Korsberg, er svært kritiske til den reindriftspolitikken som har vært ført gjennom mange år og som fortsatt ønskes ført av den sittende regjering. Disse medlemmer mener det er behov for en politikkomlegging overfor reindriftsnæringen. Disse medlemmer vil hevde at utviklingen har vist at Fremskrittspartiet har fått rett i sin dystre spådom om hvordan næringen vil utvikle seg dersom politikken ikke blir endret. Til tross for betydelig kapitalinnsprøytning og mange tiltak, viser totalregnskapet for reindriften en negativ endring i resultatmålene, vederlag for arbeid og egenkapital reduseres pr. årsverk fra 130,3 mill. kroner i 2004 til 121,7 mill. kroner i 2005. Tilsvarende nedgang har man også hatt i de foregående år.

Disse medlemmer viser til at spesielt i Vest-Finnmark har reindriftspolitikken ført til en økologisk katastrofe med store nedbeitede områder og underernærte dyr. I tillegg er det omsetningsproblemer hvor staten må sette inn ekstra tiltak som skal fremme økt salg av reinkjøtt. Disse medlemmer mener at reintallet, spesielt i Vest-Finnmark, er altfor høyt og at det må iverksettes kraftige tiltak for å få redusert dette betydelig. Det er også uklart hvor mange rein som finnes. Disse medlemmer viser til at det i en rekke år har vært forsøkt å få ned reintallet i en dialog med reindriftsnæringen og med offentlige økonomiske tiltak uten at dette har gitt ønsket resultat.

Disse medlemmer er grunnleggende uenige i den politikken som føres overfor reindriftsnæringen, med en næringsavtale som er med på å øke problemene i næringen fremfor å løse dem. Statlige tilskudd er også produksjonsdrivende, noe som fører til problemer for næringen.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets konsekvente kritikk av systemet med næringsavtaler, og har programfestet en avvikling av disse. Disse medlemmer mener rammevilkårene i reindriftsnæringen ikke skal skille seg vesentlig ut fra det som er vanlig i andre næringer. Disse medlemmer vil avvikle reindriftsavtalen og legge reindriftssubsidier og andre statlige økonomiske tiltak overfor reindriften til statsbudsjettet uten forutgående forhandlinger.

Disse medlemmer viser til sine merknader og forslag i den nylig behandlede reindriftsloven. Dersom intensjonene i den nye reindriftsloven skal fungere, er det helt avgjørende at politiske myndigheter har mot og vilje til å ta i bruk de sanksjonsordninger som loven åpner for. For å unngå at den tragiske situasjonen i deler av næringen fortsetter, er det viktig at det handles raskt. Disse medlemmer mener at det også må

gjøres grep gjennom reindriftsavtalen og at de offentlige overføringene kun er med på å forsterke problemene, heller enn å løse dem.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

"Forslag til ny reindriftsavtale bifalles ikke."

"Stortinget ber Regjeringen i en overgangsperiode fremme forslag til subsidier og andre økonomiske tiltak overfor reindriftsnæringen i forbindelse med statsbudsjettet uten forutgående forhandlinger."

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Ot.prp. nr. 25 (2006-2007), Innst. O. nr. 72 (2006-2007), hvor Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre fremmet forslag om å be Regjeringen fremme en egen stortingsmelding om reindrift.

Disse medlemmer mener at det er prinsipielt uheldig at reindriftsnæringen sammen med regjeringen skal fremforhandle sine rammevilkår utenom budsjettbehandling. Disse medlemmer vil derfor oppheve reindriftsavtalen som virkemiddel i reindriftspolitikken. Kompleksiteten i de ordninger som gjelder i reindriftsnæringen er høy, og justeringer av disse vil ha konsekvenser for mange reineiere. Det er viktig at aktørene er med i prosessen ved utforming av rammevilkår. Disse medlemmer mener derfor at reindriftsnæringen bør ha en egen, fast ordning med konsultasjoner med regjeringen i forkant av fremleggelse av budsjettforslaget. Sametinget bør delta i disse konsultasjonene. Disse medlemmer viser til at en

prinsipiell motstand mot reindriftsavtalen, ikke innebærer motstand mot virkemidlene eller omfanget av overføringer som ligger i avtalen.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Forslaget til ny reindriftsavtale bifalles ikke. Stortinget ber Regjeringen om å fremme forslag til overføringer til reindriftsnæringen i statsbudsjettet etter forutgående konsultasjoner mellom reindriftsnæringen og regjeringen."

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Forslag til ny reindriftsavtale bifalles ikke.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen i en overgangsperiode fremme forslag til subsidier og andre økonomiske tiltak overfor reindriftsnæringen i forbindelse med statsbudsjettet uten forutgående forhandlinger.

Forslag fra Høyre:

Forslag 3

Forslaget til ny reindriftsavtale bifalles ikke. Stortinget ber Regjeringen om å fremme forslag til overføringer til reindriftsnæringen i statsbudsjettet etter forutgående konsultasjoner mellom reindriftsnæringen og regjeringen.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding fremmes av samtlige av komiteens medlemmer, unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

I statsbudsjettet for 2007 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
1151		Til gjennomføring av reindriftsavtalen	
	75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd, reduseres med ..... fra kr 47 500 000 til kr 44 500 000	3 000 000
	51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet, økes med ..... fra kr 37 300 000 til kr 40 300 000	3 000 000
(Ny)	82	Kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt, bevilges med.....	3 000 000

II

Stortinget gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte reindriftsavtalen, som er knyttet til bevilgninger i 2008.

Oslo, i næringskomiteen, den 11. juni 2007

Lars Peder Brekk
leder

Arne L. Haugen
ordfører